

Tornio

HYVINVOINTIKERTOMUS 2022
Tornion kaupunki

KH 5.6.2023
KV

Sisällys

1.	VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA JA TEHTY HYVINVOINTITYÖ VUONNA 2022.....	5
1.1	Indikaattorien, HYTE-kertoimen ja muun tiedon osoittama hyvinvointi	5
1.2	Hyvinvointi- ja turvallisuusohjelman tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi	17
1.3	Hyvinvointialueen käynnistymiseen valmistautuminen.....	18
2.	KESKEISET OPIT JA JOHTOPÄÄTÖKSET VUODELTA 2022	19

JOHDANTO

Vuosittainen hyvinvointiraportti 2022 kertoo torniolaisten hyvinvointitilanteen kehityksestä ja toimialojen käytännön työstä sen edistämiseksi. Laaja hyvinvointikertomus vuosilta 2017–2021 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa kesällä 2021. Siinä kerätyn hyvinvointitiedon perusteella hyvinvointityön tavoitteiksi ja kehittämiskohteiksi Tornion hyvinvointi- ja turvallisuusohjelmaan vuosille 2021–2025 tunnistettiin:

Hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävät elintavat ja toiminta

- Perheiden elintapojen tuki
- Syrjäytymisen ehkäisy
- Elintapasairauksien ehkäisy

Kokemus osallisuudesta hyvinvoinnin tukena

- Lasten ja nuorten arjen osallisuustilaisuudet
- Neuvostojen vahvempi rooli hyvinvointityössä
- Urheiluseurojen osallistaminen esim. seuraparlamentti
- Ennakkovaikutusten arviointi osana päätöksentekoa

Omaehtoiseen hyvinvoinnin edistämiseen kannustavat, viihtyisät ja turvalliset elin- ja toimintaympäristöt

- Kaikenikäisille soveltuvat ja turvalliset liikuntapaikat ja reitit
- Kulttuurihyvinvoinnin näkyvä rooli
- Ikääntyneiden asumisturvallisuus
- Ehkäisevä päihdetyö
- Toimintaympäristöjen esteettömyys ja esteettisyys

Ohjelman poikkileikkaavana teemana on eriarvoisuuden ehkäisy.

Hyvinvointitieto ja sen pohjalta tunnistetut tavoitteet ja kehittämiskohteet olivat Tornion uuden kaupunkistrategian hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen strategisten tavoitteiden perusta. Kaupunkistrategia hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa keväällä 2022. Sen hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen toimeenpano-ohjelma, kaupungin [hyvinvointi- ja turvallisuusohjelma väestöryhmittäisine alaohjelmineen](#) vuosille 2021–2025, hyväksyttiin syyskuussa 2022.

Ohjelmatyön ohella hyvinvointialueiden käynnistymiseen valmistautuminen oli kaupunginkin hyvinvointityössä keskeistä. Uuden sote -lainsäädännön voimaantulo 2023 alusta edellyttää kaupunki - hyvinvointialue -yhdyspintojen ja tarvittavien yhteistyörakenteiden tunnistamista. Hyvinvointialueuudistus on huomioitu myös kuntien valtionosuuksia koskevassa lainsäädännössä; kunnille on suunniteltu vuoden 2023 alusta käyttöön otettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin, mikä huomioitiin niin hytu-ohjelmatyössä, kuin toiminnassa.

HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen. Hyte-kertoimen laskelma perustuu viiteentoista (15) prosessi-indikaattoriin ja kuuteen tulosindikaattoriin (6). Prosessi -indikaattorien lähteenä ovat [teaviisarikyselyt](#), joilla vuosittain seurataan kuntien terveydenedistämiseksi suuntaa. Tulosindikaattoreiden tiedot kerätään kouluterveyskyselyistä, hoitoilmoitus-, toimeentulotuki- ja tutkintorekistereistä sekä eläketilastoista. Tulosindikaattoreista lasketaan kahden viimeisimmän vuoden erotus kuvaamaan tapahtunutta muutosta, joten edeltävien vuosien kehitys on vaikuttamassa vuodelle 2023 maksettavaan valtionosuuden lisäosaan. Lisäksi tulosindikaattoreista saatavien pisteiden määrään vaikuttaa Suomen muiden kuntien kehitys, johon Tornion kehitystä verrataan (skaalatut indikaattorit).

HYTE-kertoimen laskennassa käytettävien indikaattoreiden ohella hyvinvointitilanteen kehitystä arvioidaan meillä kuntien vähimmäistietoindikaattoreiden (61 kpl) sekä paikalliseen tilanteen seurantaan perustuvien täydentävien indikaattoreiden avulla. Uutta, vuoden 2022 tilastotietoa torniolaisten hyvinvointitilanteen kehityksestä on tämän raportin laadintavaiheessa vasta vähän saatavilla. Työn tuloksia kuvaavat indikaattorit ovat päivittyneet viimeksi vuonna 2021, joitakin prosessitietoja on saatavilla vuodelta 2022.

Yksityiskohtaiset tilastotiedot kaupungin asukkaiden hyvinvoinnin kehityksestä löytyvät sähköisen hyvinvointikertomuksen väestöryhmittäisistä indikaattoripaketeista, joissa ovat mukana sekä kuntien vähimmäistieto- että hyte-kerroinindikaattorit. Kertomuksen laadinnassa on lisäksi käytetty kaupungin toimialojen toiminnassa sekä työryhmien- ja verkostoyhteistyössä kertyvää toiminta- ja kokemustietoa.

Vuosittaista kertomusta laatimassa ovat olleet kaupungin hyvinvointiryhmässä:

- pj. Outi Kääriäinen, keskushallintopalvelut
- Antti Härkönen, liikuntapalvelut
- Helena Bomström, tekniset palvelut ja varhaiskasvatus
- Marianne Junes-Leinonen, terveysneuvonta, 1.1.2023 alkaen Lapin hyvinvointialue
- Merja Stenberg, kulttuuripalvelut
- Pirjo Rantala, opetuspalvelut
- Riitta Keloneva, varhaiskasvatuspalvelut
- Ritva Koskinen, sosiaalipalvelut, 1.1.2023 alkaen Lapin hyvinvointialue
- Teija Alatalo, vanhus- ja hoivapalvelut, 1.1.2023 alkaen Lapin hyvinvointialue
- siht. Jaana Sahi, keskushallintopalvelut

Hyvinvointityön ohjausryhmänä on toiminut Tornion kaupungin hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden (Hytetu) edistämisen johtoryhmä:

- pj., kaupunginjohtaja Jukka Kujala
- kaupunginhallituksen puheenjohtaja Olli Rainio
- kaupunginvaltuuston 1. vpj. Jari Hast
- hallintopäällikkö Outi Kääriäinen
- kehitysjohtaja Sampo Kangastalo
- perusturvajohtaja Leena Karjalainen, 1.1.2023 alkaen Lapin hyvinvointialue
- sivistystoimenjohtaja Ilkka Halmkrona
- sivistystoimenjohtaja Tarja Konola-Jokinen
- tekninen johtaja Markus Kannala
- sihteeri, hyvinvointisuunnittelija - työsuojelupäällikkö Jaana Sahi

1. VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA JA TEHTY HYVINVOINTITYÖ VUONNA 2022

1.1 Indikaattorien, HYTE-kertoimen ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

Huom! Sähköisen hyvinvointikertomuksen [Sähköinen hyvinvointikertomus](#) väestöryhmittäisistä indikaattoripaketeista löytyy monipuolisesti tässä dokumentissa esitettyä tarkempaa tilastotietoa hyvinvointitilanteen kehityksestä Torniossa.

Kun torniolaisten hyvinvointitilanteen kehitystä ja tehtyä hyvinvointityötä tarkastellaan HYTE-kertoimen perusteella, voidaan todeta Tornion HYTE -kertoimen kehittyneen 2021 nousun jälkeen negatiivisesti vuonna 2022 (Taulukko 1).

	2020	2021	2022
HYTE-kerroin euroa / asukas	16,6	18,3	16,6
HYTE-kerroin, 0–100	61	65	59
HYTE-kerroin, 1 000 euroa	357,8	393,9	354,5

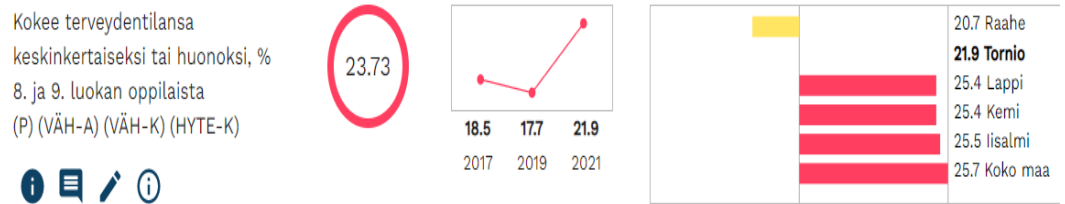
Taulukko 1. HYTE-kerroinlaskelma Tornio 2020–2022

Kertoimeen vaikuttavista prosessi-indikaattoreista heikoimmin olemme saaneet pisteitä seuraavista indikaattoreista (Taulukko 2):

Taulukko 2. Heikosti kehittyneet, hyte-kertoimeen vaikuttavat prosessi-indikaattorit Tornio 2022
Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa
Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuosituksia koululounaan ja välipalojen järjestämisessä
Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit
Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen
Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnyksiä
Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille

Hyvinvointityön tuloksia kuvaavissa, kertoimeen vaikuttavissa tulosindikaattoreissa tilanne näyttää seuraavalta:

- 8.9. -luokkalaisten kokemus omasta terveydentilastaan on heikentynyt

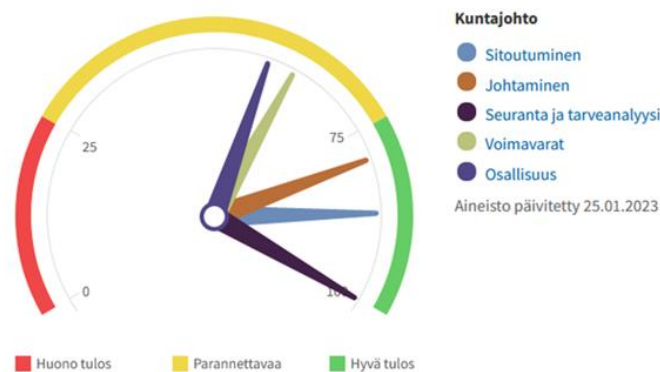

- Ylipainoisten osuus 8.–9. -luokkalaisista on lievässä laskussa, mutta verrokikunnista ja alueista (Iisalmi, Kemi, Raahe, koko maa ja Lappi) toiseksi korkein.
- 65 vuotta täyttäneiden kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot ovat kuntien välisessä vertailussa (skaalattu hyte -kerroinindikaattori) ja paikallisen kehityksenkin perusteella lisääntyneet hyvän kehityksen jälkeen.
- Aikuisväestön osalta toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden määrä on Torniossa lievässä nousussa (0,1 % 2020–2021), mutta muihin Suomen kuntiin verrattuna muutos on ollut vähäisempää.
- Työkyvyttömyyseläkettä saavien aikuisten määrä on laskenut sekä omassa vuosittaisessa seurannassa hieman, että verrattuna kuntien keskimääräiseen kehitykseen.

Tarkemmin HYTE -kertoimen laskennassa käytettävien yksittäisten indikaattoreiden kehitys on nähtävillä sähköisen hyvinvointikertomuksen TALOUS JA ELINVOIMA -indikaattorinäkyvässä.

Tornion **kuntajohdon terveydenedistämisaktiivisuus** 25.1.2023 päivitetyn tiedoin (Kuvio 1.) on samaa luokkaa koko maan tason kanssa. Sitoutuminen terveydenedistämistyöhön, johtaminen ja seuranta ovat jopa parempaa tasoa kuin keskimäärin valtakunnassa. Sitoutumisen osalta ainoastaan kestävyystavoitteet ovat paraikaa työn alla matalahiiliseen yhteiskuntaan siirtymisen osalta (esim. biokaasutuotanto) ja samoin töitä tulisi tehdä ekosysteemien suojelun (Tornionjoen vesienhoitoalue ja toimenpideohjelma 20222027, rajajokikohteena osana Natura-alueita), eriarvoisuutta vähentävän kaavoituksen (kuntalaisten informointi mm Kaavatorin avulla) ja sosiaalisesti kestävästä asuntotuotannon osalta. Kuntalaisten osallistumista lisääviä kuntalaisfoorumeja lasten vaikuttamisen osalta ei ole toteutettu samassa määrin kuin valtakunnassa yleensä.

Kuntajohto : Tornio 2021

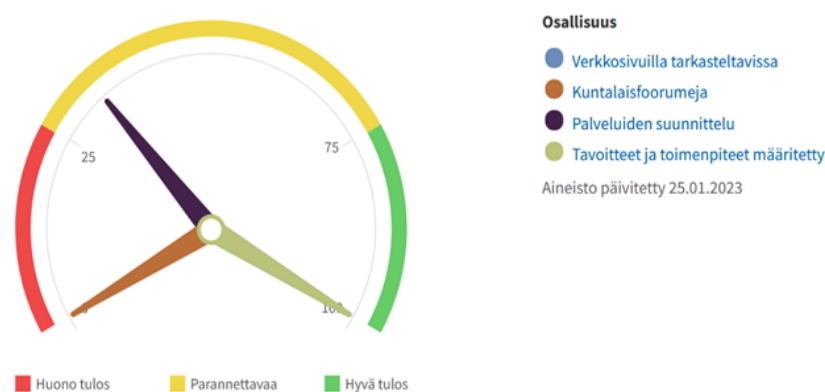

Kuvio 1. Teaviisari, Kuntajohto Tornio 2021

Osallistuminen ja vaikuttaminen

Osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksiin on Torniossa panostettu 2021 hyväksytyyn osallisuusmallin avulla, jonka yhtenä toimenpiteenä on 2022 otettu käyttöön osallistava budjetointi, mikä on samalla yksi TEA-viisarin osallisuusmitareista (Kuvio 2).

Osallisuus : Tornio 2021

Kuvio 2. TEA-viisari, Kuntajohto Tornio/Osallisuus 2021

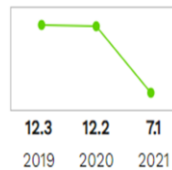
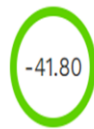
TEA-viisarin kuntajohdon tulokset osallisuuden osalta osoittavat, että viestiminen verkkosivuilla on onnistunutta, samoin osallisuuden tavoitteiden ja toimenpiteiden määrittely, mitä tehtiin yhdessä henkilöstön sekä kuntalaisten kanssa. Jatkossa on hyvä keskittyä konkreettisten tekojen toteuttamiseen. TEA-viisarin mukaisiin tekoihin voidaan lukea mm. kuntalaisten kuuleminen (esimerkiksi äänestäminen, asemakaavoitukseen liittyvä kuuleminen, muutoksenhaku, brändin-, kaupunkistrategian- ja osallisuusmallin luonnosvaiheen kuuleminen), yhteiskäyttämisen mahdollisuuksien tarjoaminen kuntalaisille, hankintojen valmisteluun (OSBU, kuntalaisten osallistuminen palveluiden suunnitteluun HYTU-ohjelmien kautta), seurantaan tai arviointiin osallistaminen sekä mahdollisuus vaikuttaa valtuuston lautakuntapäätösten valmisteluun verkossa. Kuuleminen esimerkiksi kuntalaisvaikutusten osalta on osa ennakkovaikutusten arviointia, ja päätöksiä

tehtäessä olisikin hyvä tarkastella myös kuntalaisvaikutuksia ympäristö-, organisaatio-, henkilöstö- sekä talousvaikutusten lisäksi.

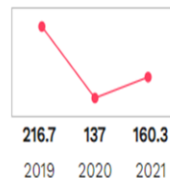
Turvallisuus sekä elin- ja toimintaympäristöjen kannustavuus omaehtoiseen hyvinvoinnin edistämiseen

Turvallisuustilanteen kehittymistä koko väestön osalta kuvaavissa poliisin ylläpitämässä tilastoissa huumausaineisiin liittyvä rikollisuus on Torniossa laskussa. Liikenneturvallisuudessa on kehitettävää ja tapaturmien esiintyvyyteen sekä henkeen ja terveyteen kohdistuvassa rikollisuudessa on kehitys ollut heikentyvää.

Poliisin tietoon tulleet kaikki huumausainerikokset / 1 000 asukasta
(T) (VÄH-K)

Koti- ja vapaa-ajan tapaturmiin liittyvät hoitajaksot / 10 000 asukasta
(T) (VÄH-K)

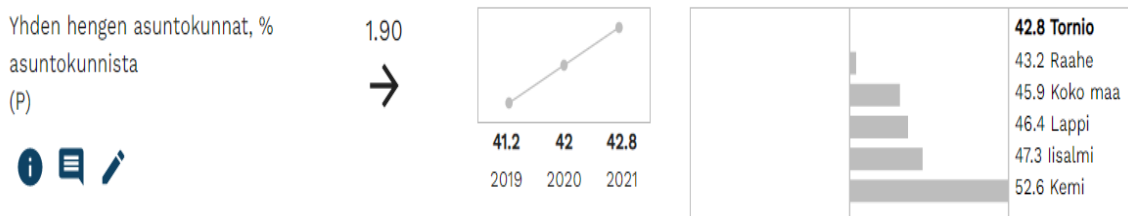
Sekä turvallisuuden, että elin- ja toimintaympäristöjen viihtyisyyden edistämiseksi on käynnistetty Kromilaakson raskaan liikenteen reittien liittymien avartaminen liikenneturvallisuushankkeena, laadittu yleissuunnitelma rantaraitista Uitonrannalta Haaparannan Cape Eastiin sekä valmisteltu hankkeita kävelyn ja pyöräilyn edistämisen valtionapuhankkeiksi.

Talous ja elinvoima

Tornion kaupungin tulonmuodostus valtionosuuksina oli laskeva (-8,2 %) jo vv. 2020–2021, kun vastaavasti verotulot ovat kasvussa vuoden 2021 tilanteessa, mikä kertoo väestön tulotasosta, heijastellen myös alueen vaurauden ja hyvinvoinnin tasoa. Myös asukaskohtainen lainakanta on pysynyt vuoteen 2021 entisellä tasolla, kun vertailukunnissa lainakannan nousu on ollut selkeämpää. Indikaattoritiedon mukaan työllisyystilanne on parantumassa, tosin nuorisotyöttömien osuus on vajaan 4 % koko maan tilannetta korkeampi.

Väestössä yhden hengen asuntokuntien määrä on kasvussa ja lapsiperheiden osuus vastaavasti hiukan laskusuuntainen. Väestömuutoksen myötä perheen status muuttuu ja yhden hengen perheessä eläminen saattaa lisätä tarpeita erilaisille vaikuttamismahdollisuuksille sekä sosiaalista ja tiedollista osallisuutta vahvistaville ympäristöille.

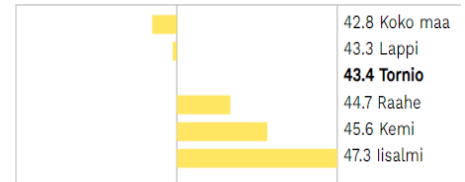
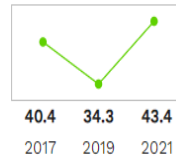
Elinvoimaindikaattorit kertovat paljon kuntalaisten yleisen hyvinvoinnin tilasta, eli kunnan väestömuutoksesta, työpaikkojen-, verotulojen-, taloudellisen huoltosuhteen- ja koulutustason muutoksesta. Väkiluvun muutos 2021 vuodelle tultaessa oli -0,6 % ja työikäisten osuus väestöstä vajaan 60 %. Huolta aiheuttaa pienten lasten osuus väestöstä, vain 7 %. Pientaloasujia oli noin 66 % väestöstä ja vajaan kolmannes asui vuokra-asunnoissa. Taloudellinen huoltosuhte vuonna 2021 oli 149,1, eli sataa työssäkäyvää henkilöä kohti Torniossa asui 149,1 ei-työssäkäyvää henkilöä.

Tornion kaupungin osallistuminen työllisyyden kuntakokeiluun ei ole tuonut vain säästöjä, vaan kuntalaisille mahdollisuuden työllistyä, kuulua johonkin, löytää oma tie ja saada jopa tunnustusta tekemisestään. Työllisyys ja kuntalaisten talous näyttävät kehittyneen pääsääntöisesti myönteiseen suuntaan, tosin yleinen kustannuskehitys ja inflaatio ovat haastamassa taloudellista hyvinvointia. Kuntaliiton aineistossa samankokoisten kaupunkien joukossa Tornion elinvoimaindikaattori vuonna 2017 oli 29,09 ja laskenut vuonna 2019 arvoon 0,47. Toisaalta, hyvinvointi on moniulotteinen ja ainakin osin subjektiivinen käsite. Pelkkä koetun onnellisuuden arviointi ei esimerkiksi kerro talouskasvusta ja ympäristöstä, eikä ympäristövaikutusten seuranta ihmisten hyvinvoinnista. Hyvinvointia kuvaavat elintaso, psykososiaalinen hyvinvointi sekä mahdollisuus itsensä toteuttamiseen ja mielekkääseen tekemiseen.

Lapset, nuoret ja lapsiperheet

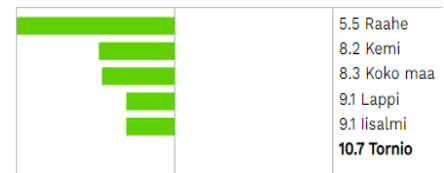
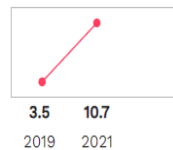
Joka toinen vuosi toteutettavan kouluterveyskyselyn sekä teaviisaritietojen valossa lasten hyvinvoinnin edistämiseksi panostuksia on syytä edelleen suunnata yhteisöllisyyden ja kaverisuhteiden vahvistamiseen, terveellisten elintapojen edistämiseen, kuten säännölliseen liikkumiseen, terveellisiin ruokailutottumuksiin ja ehkäisevään päihdetyöhön. Alakouluikäisten kohdalla onkin jo nähtävillä myönteistä kehitystä vähintään tunnin päivässä liikkuvien määrässä.

Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)
(T) (VÄH-K)

Työ kiusaamisen ja esim. seksuaalisen ehdottelun, viestittelyn ja häirinnän ehkäisemiseksi ei ole ollut riittävää. Myös väkivaltaa esiintyy lasten ja nuorten elämässä aiempaa enemmän.

Kokenut seksuaalista kommentointia, ehdottelua, viestittelyä tai kuvamateriaalin näyttämistä vuoden aikana, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2019-)
(T)

Lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin ongelmat ovat paitsi kansallisesti, myös Torniossa kasvava huolenaihe. Kehitys ei kuitenkaan ajallisessa seurannassa ole yksinomaan heikentyvää, myös hyviä kehityskulkuja on nähtävillä ja niiden eteen tehty työ tulee tunnistaa ja ottaa laajamittaisesti käyttöön. Perehtyminen ei-toivottujen kehityskulkujen juurisyihin on tarpeen ja lisäksi toistaiseksi puuttuvien prosessi-indikaattoreiden mukaisten toimenpiteiden käyttöönotto tilanteen korjaamiseksi on välttämätöntä, koskien poissaolojen kokonaismäärän seuranta, kouluruokailusuositusten kattavaa noudattamista, liikuntavälituntien käyttöönottoa, liikuntaseurojen yhteistapaamisia sekä kulttuuriin ja liikuntaharrasteisiin osallistumisen kynnyksen madaltamista.

Vuonna 2022 varhaiskasvatukseen osallistuvien määrä on kasvanut, vaikka syntyvyys on alentunut. Selittävinä tekijöinä kehitykselle on mm. viisivuotiskokeilussa mukana oleminen (kaksivuotinen esiopetus), sekä se, että varhaiskasvatukseen osallistuminen ymmärretään lapsen oikeudeksi. Varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella on oikeus saada yleistä, tehostettua tai erityistä tukea si-

ten kuin varhaiskasvatuslaissa on säädetty. Oikea-aikaisella, yksilöllisesti kohdennetulla ja lapsen tarpeiden mukaisella tuella edistetään lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Torniossa lapsen tuen saamiseen on hyvät edellytykset, koska varhaiskasvatuksen erityisopettajien määrä on hyvä verrattuna muihin lähikuntiin.

Varhaiskasvatus on mukana valtakunnallisessa Ilo kasvaa liikkuen -ohjelmassa, jonka tavoitteena on mahdollistaa jokaiselle lapselle liikkumisen ilo sekä päivittäinen fyysinen aktiivisuus (varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositusten mukaisesti). "Lissää Liikunta" projektirahoituksen avulla edistettiin lasten ja huoltajien yhteistä liikkumista varhaiskasvatuksen ulkopuolella. OKM:n hankerahoituksilla olemme panostaneet tunnekasvatukseen. Tunnekasvatus on yksi tärkeimmistä työkaluista, jonka kautta pyrimme vaikuttamaan kokonaisvaltaisesti lapsen sosioemotionaalisten taitojen tukemiseen varhaiskasvatuksessa. Yhteenvetona voi todeta, että valtaosa lapsista ja lapsiperheistä voi hyvin, mutta on myös perheitä, joilla on haasteita voimavarojen riittämisen kanssa.

Koulutoimessa on tunnistettu koulunkäynnin jatkumisen suhteen riskiryhmiin kuuluvia nuoria ja heidän koulunkäyntiään tukemaan on perustettu opetuksen pienryhmiä, ensimmäinen, Rantatalon pienryhmä jo 2021. Syksyllä 2022 käynnistettiin TEPPO-pienryhmä, mikä työelämäpainotteisena peruskoulun suorittamisvaihtoehtona varmistaa nuoren polkua ammatillisiin opintoihin ja edelleen työelämään.

Kulttuuripalvelujen tavoitteena on ollut tavoittaa jokainen koululainen ja varhaiskasvatuksen piirissä oleva musiikin tai muiden taidemuotojen keinoin vähintään kerran vuodessa. Tässä onnistuttiin hyvin vuonna 2022. Konsertti joka kouluun -kiertue kiertää jokaisen Tornion koulun. Lisäksi lukuisa esiintyjäkokoontapano teatterin ja musiikin saralta kiersi kaikki varhaiskasvatuksen yksiköt. Pari kertaa vuodessa lapsiperheillä on mahdollisuus yhdessä osallistua kulttuuritoimiston järjestämään ilmaiseen kulttuuriesitykseen. Liikuntapalvelut toteutti kaikille lapsille avoimia uimakouluja, joissa osallistujia oli 252. Alle kouluikäisten, alakouluisten ja seitsemäsluokkalaisten liikuntaryhmissä oli osallistujia 80.

Liikuntapalvelut toteuttivat esi- ja alakoululaisille uimaopetusta sekä syys- että kevätlukukaudella. Lapsille suunnattu Vesisankarit - tapahtuma järjestettiin uimahallilla 12.11. yhteistyössä paikallisten urheiluseurojen kanssa. Tapahtumassa kävijöitä oli yhteensä 230. Syyslomalla järjestettiin alakoululaisille volttkerho, jossa tarjottiin monipuolista liikuntaa. Liikuntapalvelut osallistui myös yhdessä nuoriso- ja koulutoimen kanssa Metka-hankkeeseen, jossa toteutettiin nuorten toivomaa ohjattua liikuntaa.

Tekniset palvelut jatkoivat leikkipuistojen kunnostusta neljällä puistolla vuonna 2022. Hankevalmistelut kävelyn ja pyöräilyn edistämisen valtionapuhankkeiksi sekä yleissuunnitelman laadinta rantareitistä Uitonrannalta Haaparannan Cape Eastiin tulevat palvelemaan lasten, nuorten ja lapsiperheiden ohella koko muuta väestöä Torniossa.

Yhteistyöhön lasten hyvinvoinnin tukemiseksi 2023 aloittavan hyvinvointialueen kanssa on valmistauduttu perhekeskus -mallin mukaisen toiminnan rakentamisessa. Kehittämistyötä on tehty lapsiperheiden sosiaali- ja terveyspalvelujen (tulevia hyvinvointialueen palveluita), varhaiskasvatuksen sekä kolmannen sektorin toimijoiden kesken. Tavoitteena on sovittaa yhteen lapsiperheiden sosiaali- ja terveyspalvelut, sivistyspalvelut, kunnan tavoitteet hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi sekä järjestöjen ja seurakuntien palvelun ja tuen.

Nuoret aikuiset

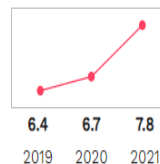
Nuorten aikuisten väestöryhmässä lukiossa opiskelevien hyvinvointitilanne on monin osin ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevien tilannetta parempi. Erot näkyvät selvimmin liikkumisaktiivisuudessa, kokemuksessa terveydentilasta sekä ylipainoisuudessa. Laittomien huumeiden kokeilu ja nuuskaaminen on ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevilla yleisempää, humalajuomisessa ero on kaventunut; lukio-opiskelijoista aiempaa useampi juo itsensä humalaan ja tupakoi, kun taas ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevista aiempaa harvempi. Kouluruokailuun osallistumisessa on edelleen parannettavaa.

Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden tai syrjäytymisriskissä olevien nuorten aikuisten osuuden kasvu lisää riskiä taloudellisen eriarvoisuuden kasvulle ja yksilötasolla syrjäytymiskehitykselle. Tornion kehitys on ollut vuoteen 2021 hieman heikentävä, mutta verrokkikuntia parempi (kuviot alla).

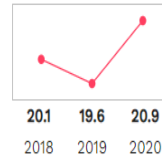
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (T) (VÄH-K) (HYTE-K)

16.42

Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä
(T) (VÄH-A) (HYTE-A)

Peruskoulun jälkeistä koulutuspaikkaa vaille jäämistä ja sitä myöten koulutuksellista eriarvoistumista ja syrjäytymistä voidaan ehkäistä oppisopimuskoulutuksen, työpajatoiminnan ja nuorten yrittäjyyspajojen sekä etsivän nuorisotyön avulla sekä takaamalla riittävä määrä aloituspaikkoja sekä joustavia opiskelumahdollisuuksia. Koulutuksen keskeyttämistä voidaan ehkäistä toimivalla opiskeluhololla, esimerkiksi puuttamalla koulukiusaamiseen ja poissaoloihin.

Kulttuuripalveluilla on merkittävä rooli nuorten aikuistenkin osallisuuden edistäjänä ja syrjäytymisen ehkäisyssä. Kulttuurihyvinvoinnin näkökulmasta Konsertti joka kouluun -konsepti on koettu hyväksi tavaksi saavuttaa jokainen koululainen vuoden aikana laadukkaaseen kulttuuriesitykseen. Alueen oppilaitoksien kanssa tehtävä kulttuuriyhteistyö ja yhteistyö tapahtumissa luo nuorille esiintymismahdollisuuksia ja innostaa oman taiteen ja kulttuurin tekemiseen. Vuonna 2022 suurin yhteistyöponnistus oli Tornion valokauden avaus, jossa tapahtumasisältöjä luomassa oli lukuisia nuoria Tornion nuorisotoimen kautta, Ammattiopisto Lappialta ja Tornion AMK:sta.

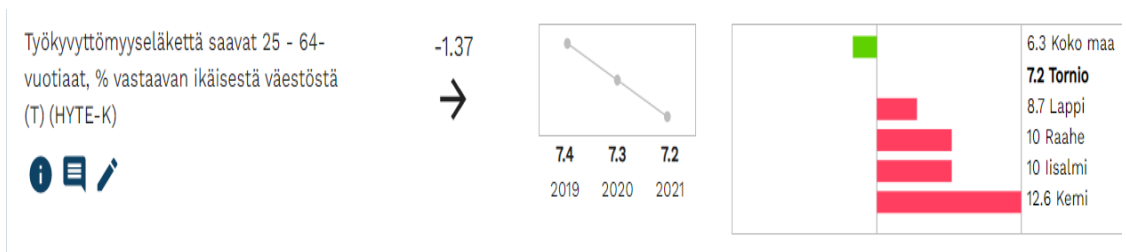
Liikuntapalveluissa avattiin toisen asteen opiskelijoille mahdollisuus maksuttomaan uimahallikäyntiin arkipäivisin klo 12–16. Hydrohex-virtuaalinen vesijump-paohjelmisto oli myös hyvin suosittu nuorten keskuudessa.

Syksyllä 2022 toteutettiin Lappian Tornion ja Kemin oppilaille seudullinen päihdekysely, jossa kerättyä tietoa voidaan jatkossa hyödyntää muutosten seurannassa ja ehkäisevän päihdetyön kohdentamisen suunnittelussa. Nuoret hankkivat kyselyn perusteella päihteet pääasiassa itse ostamalla (täysikäiset) tai kave-reilta, huumausaineet usein tuntemattomilta. Huumausaineita on kokeillut tai käyttää noin joka viides ammattiin opiskelevista. Ehkäisevä päihdetyö toteutuu oppilaitosten omien ohjeistusten mukaisesti ja kaupungin nuorisotyön monipuolisena toimintana nuorisotiloilla, liikkuvassa nuorisotyössä, koulunuorisotyössä, etsivässä nuorisotyössä, kampanjoina sekä yhteistyönä muiden toimijoiden kanssa.

Työikäiset

Työikäisen väestön paikallista hyvinvointitietoa saadaan lähinnä työllisyystilastoista ja talouteen liittyvistä tilastoista, lasten ja nuorten vanhemmuuden kokemuksta kuvaavista tilastoista sekä turvallisuustilastoista. Varsinaisesti elintapoihin liittyvää, kuten ravitsemukseen, liikuntaan tai harrastustoimintaan osallistumista koskevaa paikallista tietoa on vaikea saada. Kansallisen Terve Suomi tutkimuksen (2022) mukaan työikäisen väestön elämänlaatu on heikentynyt voimakkaasti viime vuosina ja joka viides työikäinen eli 20–64-vuotias suomalainen kokee merkittävää psyykkistä kuormittuneisuutta.

Torniolaisen työikäisen väestön työllisyys on välillä 2020–2021 kasvanut 0,6 % ja työkyvyttömyyseläkettä saavien 25–64-vuotiaiden osuus ikäluokasta on lievästi laskusuuntainen ja verrokkikuntia parempi. Aikuisväestön osalta toimeentulotuen tarve on laskenut välillä 2020–2021, mutta vielä korkeammalla tasolla kuin 2019.

Välillistä tietoa työikäisistä saadaan kouluterveyskyselyistä, vanhempana toimimista koskevista indikaattoreista (ks. indikaattorinäkymä sähköisen hyvinvointikertomuksen Lapset, nuoret ja lapsiperheet -osiosta). Niiden perusteella fyysisen väkivallan esiintyminen on kasvussa ja vanhempien päihteidenkäyttö aiheuttaa huolta etenkin toisen asteen oppilaisissa.

Elintapojen tueksi kaupunki tarjoaa liikunta- ja kulttuuripalveluja varsin kattavasti. Tarjolla on monipuolista matalan kynnyksen liikuntaa työikäisille ympäri-vuotisesti. Aikuisille järjestettiin alkeis- ja tekniikkaintikursseja, joissa osallistujia oli 34. Kesällä toteutettiin myös yksilöohjauksia. Satsaa itseesi -aikuisille suunnatut matalan kynnyksen liikunnanohjaukset keräsivät kävijäkertoja yhteensä 1 289, ja liikuntakertojen tapahtumamäärä oli 399. Kaikukortilla uimahallipalveluita maksutta käyttäneitä oli 2635 kpl ja näistä 337 lapsia. Uimarantoja on käytössä 6 ja erilaisten liikunta- ja ulkoilureittien kehittämiseksi on tehty pitkäjänteisesti työtä.

Kulttuuritoimi pyrkii kulttuuritarjonnassaan monipuolisuuteen, jotta tarjonta puhuttelisi mahdollisimman hyvin myös kaikissa elämäntilanteissa olevia työikäisiä torniolaisia. Tämä tapahtuu aktiivisen tapahtumatuotannon avulla. Isoimpia

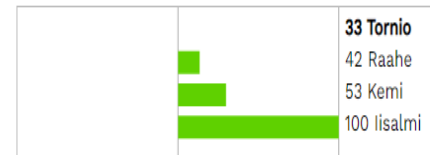
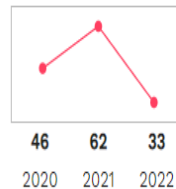
vuonna 2022 järjestettyjä tapahtumia oli Tornio-päivät, Syöhään yhdessä!, Kallottjazz & Blues, Peräpohjolan markkinat sekä Tornion valokauden avaus. Kulttuuriesityksiä pyritään viemään sinne, missä ihmisiä on jo luonnostaan: kaduille, markkinoille, yksikköihin, omien ja muiden tapahtumien yhteyteen. Näin pyritään maksimoimaan kulttuurin saatavuus ja sen vaikuttavuus hyvinvointiin. Vähävaraisten pääsy kulttuuri- ja liikuntatarjonnan pariin on Torniossa turvattu Kaikukortin avulla.

Ikäihmiset

Ikääntyneen väestön hyvinvointia kuvaavat, paikalliset tilastotiedot liittyvät pääosin sairastavuuteen. Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65-vuotta täyttäneillä ovat hyvän kehityksen jälkeen lähteneet jälleen nousuun ja kehitys on skaalatun hyte-kerroinindikaattorin (verrattuna muihin kuntiin, pisteytys 0–100) perusteella ollut muihin kuntiin verrattuna negatiivinen.

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori (T) (HYTE-K)

-46.77

Asumisessa perhehoito on lisääntynyt ja 75-vuotta täyttäneiden omaishoidettavien määrä samoin. Ikäystävällisen asumisen edistäminen on sekä hyvinvointialueyhteistyössä, että kaupungin omassa hyvinvointityössä tärkeä osa-alue, joka nostettiin esille myös ikääntyneiden hyvinvointi- ja turvallisuusohjelmassa.

Ikäihmisten hyvinvointia edistetään aktiivisen kulttuuritarjonnan avulla. Tornion seniori-ikäisten yhdistysten kerho- ja kulttuuritoiminta yhdistettynä kaupungin kulttuuritoimen toimenpiteisiin muodostavat merkittävän osan kaupungin ikäihmisten kulttuurihyvinvoinnin tarjonnasta. Ikäihmisille järjestetään vuosittain oma teemaviikkonsa - Vanhusten viikko. Viikon aikana niin laitoksissa asuvat kuin kotona asuva senioriväestö tavoitettiin eri tapahtumin ja toimenpitein. Senioreiden kesäkimara -konsertit tavoittavat jokaisen laitospohjan 1–8 kertaa kesässä laitoksen mukaan.

Liikuntapalveluiden osalta ikäihmiset kuuluvat Torniossa Soveltavan liikunnan piiriin, toimintaa on ympäri vuoden, sekä sisällä että ulkona. Erityisesti on keskitetty voimaa ja tasapainoa kehittäviin harjoituksiin. Yhteistyötä tehdään Senioripiste- ja Torniotupa -hankkeiden kanssa, joiden asiakkaille tarjottiin vanhusten viikolla lokakuussa maksuton uintimahdollisuus ja järjestettiin liikuntatapahtuma Pohjan stadionille. Kävijäkertoja oli vuoden mittaan yhteensä 7 791, joissa 300

eri henkilöä osallistui. Liikuntakertojen tapahtumamäärä oli 851. Naisille ja miehille on esim. omat kuntosalivuorot, samoin kehitys- ja liikuntavammaisille omat vuorot. Vesijummat ja Voitas +75 (voiman ja tasapainon parantamisryhmä vanhemmille) kuuluvat ympärivuotiseen toimintaan. Strategiatyöryhmän tuotoksena Jokipihassa tuolijumppa tuli uutena mukaan.

Verkostotoiminta

Järjestöt, yhdistykset, kylätoimijat, seurakunta ja kohtaamispaikkatoimijat ovat kaupungille tärkeitä kumppaneita ja palvelujen täydentäjiä. Toimijoita kutsutaan kaupungin hyvinvointi- ja turvallisuusohjelman mukaiseen hyvinvointityöhön, jota ne ovat toteuttaneet oman perustoimintansa puitteissa ja yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Vuonna 2022 covid -pandemian koettiin vielä heikentäneen ihmisten osallistumista toimintaan.

Järjestöt tavoittavat suuren joukon kuntalaisia, tarjoavat toimintaa ja palveluja myös erityisryhmille, sekä haavoittuvassa elämäntilanteessa oleville kuntalaisille. Kohtaamispaikkatoiminta on matalan kynnyksen toimintaa, jonka sisältöinä ovat olleet mm. sosiaalisen, psyykkisen ja fyysisen hyvinvoinnin sekä arjessa selviytymisen tuki, ohjaus tarvittaessa palvelujen piiriin, yksilöllinen digitaito -opastus sekä hyvinvointia tukevien elintapojen vahvistaminen. Järjestöt ja kohtaamispaikat toimivat myös työllistäjinä. Kohtaamispaikkoina Torniossa ovat toimineet Meän Talo, Tornion perheidentalo, Kumppanuuskeskus Luotsi, Torniotupa ja Senioripiste mm. Toimijoiden tekemien asiakaskyselyjen perusteella järjestötoiminta on vaikuttavaa, sen koetaan tarjonneen rytmiä ja taitoja arkeen, ystäviä, koulutusta ja työtä.

Verkostotoimijoiden työtä tuetaan muun muassa kaupungin vuosittaisilla avustuksilla järjestöille ja kylille, sekä järjestöyhdyshenkilöresurssilla ja järjestötreffit - yhteistyötapaamisilla, joka vuonna 2022 järjestettiin yhden kerran.

1.2 Hyvinvointi- ja turvallisuusohjelman tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Perustana hyvinvointityön vaikuttavuudelle on sen perustuminen tietoon, työn suunnitelmallisuus sekä toimiva yhteistyö. Kaupungin toimialojen toimijoista sekä vaikuttamistoimielimistä ja yhteistyöverkostoista kootut, työhönsä sitoutuneet työryhmät onnistuivat annetussa aikataulussa laatimaan hyvinvointitietoon perustuvat, konkreettiset, väestöryhmittäiset ohjelmat ohjaamaan käytännön työskentelyä. Ohjelmien hyväksyminen kaupunkistrategian toimeenpano-ohjelmienä on keskeinen toimenpide pitkäjänteiselle ja vaikuttavalle hyvinvointityölle. Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden johtamisessa toimialojen välinen yhteistyö on toteutunut suunnitellusti Torniossa työrukkasena toimivan hyvinvointiryhmän ja sen ohjausryhmän (hytetu-jory) toimesta.

Hyvinvointi- ja turvallisuusohjelman tavoitteiden mukaisessa työssä päästiin 2022 alkuun, toisissa kehittämiskohteissa rivakammin kuin toisissa. Keskeistä on, että toimialat tunnistavat oman roolinsa ja tehtävänsä hytetu -tavoitteiden mukaisessa työssä. Perustana ovat Torniossa hyvin toimivat ja monipuoliset peruspalvelut, joiden sisällöissä on jo paljon ohjelmatyössä tunnistettuja, hyviä toimintatapoja. Toiminnan painopisteiden tarkennuksilla, sisällöllisellä ja osaamisen kehittämällä voidaan toimenpiteitä vielä tarkemmin kohdentaa tarvelähtöisesti valittuihin kehittämiskohteisiin.

HYTE-kertoimeen vaikuttavien prosessi-indikaattoreiden tiedot kerätään TEAviisarikyselyillä. Indikaattoreista, jotka koskevat koulujen poissaolojen seuranta, kouluruokailusuositusten noudattamista ja kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille, saadut pisteet eivät vastaa hyvinvointiryhmän näkemystä todellisesta tilanteesta Torniossa. Kyselyihin vastaamisen tarkkuus edellyttää moniammatillista, ajantasaista tietoa ja palvelualueiden välistä vuorovaikutusta. Tulosten oikeellisuuden varmistamiseksi kyselyihin vastaaminen tulee ohjeistaa ja käydä palvelualueella moniammatillisesti läpi. Kyselyt on myös päätetty käydä läpi hyvinvointiryhmässä sekä aikataulun salliessa HYTETU-johtoryhmässä.

Ohjelman mukaista työtä on mm. varhaiskasvatuksessa toteutettu kohdentamalla kehittämistä lasten ja perheiden liikkumiseen ja tunnetaitoihin, kouluilla koulujen hyvinvoinnin vuosikellon suunnitteluun ja työelämäpainotteiseen pienryhmätoimintaan, liikuntapalveluissa ryhmätoiminnoilla ja tapahtumilla sekä hakemalla ulkoista rahoitusta kehittämistyöhön. Kulttuuripalveluissa 2022 hyvinvointityö on toteutunut tapahtumatuotannossa, palveluyksiköiden kanssa tehtävässä yhteistyössä sekä liikkuvissa kulttuuripalveluissa. Tekniset palvelut jatkoivat suunnitelmallisesti elin- ja toimintaympäristöjen, kuten leikkipuistojen, liikku-

misreittien ja liikenneturvallisuuskohteiden liikkumiseen kannustavuuden, viihtyisyyden ja turvallisuuden edistämistä. Kaupunkistrategian kärkitoimenpiteisiin liittyvät myös yleistä hyvinvointia, elintasoja ja osallisuutta vahvistavat työllisyyden kuntakokeilu, johon Tornio on osallistunut hyvin tuloksin, sekä kansalaisopiston järjestämät digitaatio-kurssit.

Aktiivisuutta ja mielekästä tekemistä tuottavan liikunnan edistämisen toimijayhteistyö toteutuu Torniossa toistaiseksi ainoastaan arjen palvelukontakteissa, mutta yhteistyön vahvistaminen mm. urheiluseurojen kanssa on jo vireillä.

Osallistuvan budjetoinnin käyttöönotto vahvistaa torniolaisten osallistumista talouden suunnitteluun. Valtuustokaudelle 2021–2025 sovitusta strategisista nostoista kestävä ja viihtyisä kaupunki, ja sen virkistysalueiden ja reittien kehittäminen nousi 2022 osallistuvan budjetoinnin ehdotuksissa kuntalaisten toiveissa korkealle sijalle ja määräraha päätettiin käyttää kuntalaisäänestyksen äänimäärän mukaisesti keskusta-alueen ja sen lähialueiden viihtyvyyden parantamiseksi. Osallistuva budjetointi on osallistuvan ja yhteisöllisen kaupungin tavoitteissa strateginen kärkitoimenpide, ja valtuuston hyväksymillä periaatteilla lanseerattiin syksyn 2022 aikana myös vuoden 2023 kysely.

Turvallisuustyötä on kaikki se tekeminen ja palvelut, jotka lisäävät ihmisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia, ympäristöön ja talouteen liittyviä edellytyksiä omaehtoiseen hyvinvoinnin edistämiseen ja turvalliseen toimintaan sekä nk. kovaan turvallisuuteen, kuten poikkeusoloihin valmistautumiseen ja liikenneturvallisuusyhteistyöhön liittyvät toimet. Turvallisuusnäkökulma on paljolti integroituna palvelujen sisältöihin, mutta sen lisäksi on syytä valita kohdennettuja toimenpiteitä kuntalaisten turvallisuuden kokemuksen vahvistamiseen. Tällaisia toimenpiteitä tarvitaan mm. ehkäisevään päihde- ja väkivaltatyöhön, ikääntyneiden kotien ja liikkumisympäristöjen turvallisuustyöhön sekä liikenneturvallisuustyöhön.

1.3 Hyvinvointialueen käynnistymiseen valmistautuminen

Vuoden 2022 aikana on valmistauduttu sosiaali- ja terveyspalveluiden siirtymiseen Lapin hyvinvointialueelle ja erityisesti kiinnitetty huomiota oman kunnan osalta edunvalvonnallisiin asioihin. Ikäryhmäkohtaisiin hyvinvointiohjelmiin on sisällytetty tavoitteita, joiden toteutumiseksi on välttämätöntä luoda toimiva yhteydenpito kaupungin ja hyvinvointialueen kesken. Hallintosäännön uudistamisella varmistettiin hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistyön velvoitteet kaikkien toimielinten tehtäväksi, jota kaupunginhallitus koordinoi. Lisäksi kaupunginhallitus nimesi vaikuttamistoimielinten puheenjohtajat edustamaan Tornion kaupunkia vastaavassa toimielimessä hyvinvointialueella.

2. KESKEISET OPIT JA JOHTOPÄÄTÖKSET VUODELTA 2022

Kerätyn tiedon ja toiminnan arvioinnin pohjalta nähdään, että hyvinvointityötä on hyvä jatkaa voimassaolevan hyvinvointi- ja turvallisuusohjelman 2021–2025 ja sen väestöryhmittäisten alaohjelmien pohjalta. Ohjelman toteutumisen seuranta ja arviointi on toimialojen, vaikuttamistoimielinten ja työryhmien keskeistä työtä, jota HYTETU-johtoryhmä valvoo hyvinvointiryhmän tuella ja antaa tarvittaessa ohjausta työhön.

Väestöryhmittäisten ohjelmatyöryhmien esityksistä, hyvinvointitilanteen kehityksestä ja tehdystä hyvinvointityöstä kerätyn tiedon perusteella esitetään vuodelle 2024 seuraavia hyvinvointi- ja turvallisuusohjelmaa 2021–2025 tarkentavia toimenpiteitä:

HYTE kertoimeen vaikuttavien prosessi-indikaattoreiden käyttöönoton arviointi ja soveltuvuusarviointiin perustuva käytäntöönpano:

- TEAvisarikyselyihin vastaamisessa varmistetaan moniammatillinen tieto; kyselyihin ohjeistus, hyvinvointiryhmän ja HYTETU-joryn käsittely.
- Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit; Haasteiden ja mahdollisuuksien kartointus ja avaaminen.
- Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen; edellyttää säännöllistä sisäistä vuoropuhelua liikuntapalvelujen ja muiden palvelujen yhteistyöstä toiminnan ja tilojen suunnittelussa ja kunnossapidossa.
- Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten valmisteilla olevien päätösten vaikutusten ennakoarviointiin.
- Kunnan palveluluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja. Osallisuusmallin palvelulupauksen mukaista toimintaa.
- Kunta järjestää tai tukee kulttuuriin osallistumisen kynnystä madaltavaa vertaistoimintaa (kulttuuriluotsi tai –kaveritoiminta).

Toimialakohtaiset toimenpide -esitykset:

Sivistyspalvelut

- Varhaiskasvatus-/kouluyhteistyö perhekeskusverkostossa.

- Toimiva perhe -toimintamallin mukaisen toiminnan käynnistäminen varhaiskasvatuksessa (koulutus syksyllä 2023).
- Koulunuorisotyön resurssin takaaminen alakouluille.
- Kulttuuripalveluissa tapahtumatarjonta kaikenikäisille, liikkuvat palvelut.
- Liikuntapalvelujen ja teknisten palvelujen säännöllinen vuoropuhelu toiminnan ja tilojen suunnittelussa ja kunnossapidossa.
- Liikuntapalveluissa Ikääntyneiden ja erityisryhmien lihaskunnan harjoittaminen (liikkumisryhmät, liikuntaneuvonta).

Tekniset palvelut

- Ulkoliikuntapaikkojen kunnossapidon riittävä resursointi.
- Senioripuisto -suunnittelussa kohderyhmän osallistuminen ja laitoshoidossa olevien huomioiminen.
- Kävelyyn ja pyöräilyyn panostaminen. Liikkumisen vaikeuksista kärsivien huomioiminen; esteettömyys, hiekoituksen karkeus, valaistus, ulkoilureitit. Vaaranpaikkojen ja reittitoiveiden kartoitus.

Keskushallinto

- Lapha -yhteistyö: hytetu yhteistyörakenteet > > torniolaisia koskevan tiedon pohjalta sisällöllisten painopistealueiden vieminen yhteistyöneuvotteluihin; poikkihallinnollinen toimenpide, jota keskushallinto koordinoi.

Poikkihallinnolliset toimenpiteet

- Unicefin lapsiystävällinen kunta -verkostoon liittyen, lasten osallistumista tukevan rakenteen/käytännön käyttöönotto. Osallisuusmallin mukainen toimenpide.
- Ehkäisevän päihdetyön viestintä kaupungin verkkosivuille; mitä on ehkäisevä päihdetyö kaupungin palveluissa, itsearviointi- ja hoitoon ohjautumislinkejä mm.